

Zápis z 10. jednání Pracovního stýmu č. 3 (PT3) Odborné komise pro důchodovou reformu (OK): *Komplexní systémové analýzy, zásluhovost a transfery mezi rodinami a státem*

Datum: 25. září 2014, 15:00

Místo: MPSV, Klub

Přítomni: viz příložený seznam

XX

p. Hampl zahájil jednání PT3 a uvedl, že na programu jednání bude diskuse předem rozeslaných materiálům:

- návrh principů reformy důchodového systému prof. Vostatka
- informace o průběhu prací pracovního týmu č. 3 - jednak jako podklad pro průběžnou zprávu OK a také jako splnění odsouhlaseného zadání požadavku prof. Vostatka na shrnutí průběžných závěrů z jednání PT3 (na dvě strany a na odstavec) z minulého jednání PT3.

Následně se představili noví členové PT3: Jana Stavjaňová (MF), Milan Houška a Igor Krejčí (oba ČZU).

p. Vostatek představil svůj návrh racionalizace I. důchodového pilíře. Vyjádřil názor, že české veřejné penze lze poměrně snadno racionalizovat tak, aby byly transparentní a srozumitelné pro lidi. Srozumitelná sama o sobě je základní výměra důchodu, jako obdoba rovného důchodu. Procentní výměra důchodu je však „procentní“, závislá na výdělku, jen z 26 %; převažuje v ní rovný důchod. Kombinace české základní a procentní výměry důchodu tak žádnou logiku nemá, je nesrozumitelná. Právě z důvodu netransparentnosti Ústavní soud v roce 2010 zrušil redukční hranice a sazby. Vláda pak jen pozměnila redukční hranice a sazby. Racionalizaci lze provést, bez změny rozsahu redistribuce, podstatným zvýšením základní výměry důchodu na až 7 770 Kč a výrazným snížením sazby procentní výměry důchodu z 1,5 % na až 0,4 % za rok pojištění, při současném zrušení redukce vyměřovacího základu (26 % od první redukční hranice). Při této racionalizaci v zásadě nedojde ke změně ve výši nově přiznávaných důchodů. Jednostranně se zvýší pouze velmi nízké důchody z výdělků do první redukční hranice, což bude v zásadě kompenzováno snížením sociální pomoci těmto důchodcům. Základní parametry – výše základní výměry a sazbu procentní výměry – stanoví politici podle toho, zda si přejí posílení či oslabení vazby výše celkového důchodu na výši výdělků. Světová penzijní teorie a politika doporučuje vyčlenit dávky typu základní výměry českého důchodu do samostatného, solidárního pilíře, financovaného ze státního rozpočtu. Procentní výměru důchodu lze transformovat do systému NDC – což je moderní sociální starobní pojištění, doporučované Světovou bankou. Při této racionalizaci českých starobních důchodů by současně došlo ke snížení sazby pojistného na důchodové pojištění o 11 procentních bodů: toto pojistné by nadále sloužilo výhradně financování důchodu závislého na výdělku. Shodou okolností lze přitom podstatně zjednodušit platby zaměstnanců do státního rozpočtu: dosavadní pojistné na zdravotní a důchodové pojištění s celkovou sazbou 11 % lze nahradit zvýšením sazby daně z příjmů fyzických osob o (až) 11 % z hrubé mzdy. (Viz materiál - J. Vostatek – Návrh racionalizace starobních důchodů, 22. září 2014.)

Následovala diskuse k představeným principům.

p. Valenčík vyjádřil názor, že existují dvě možné cesty pro zvýšení zásluhovosti systému. Buď v souladu s návrhem p. Vostatka rozdělit I. důchodový pilíř na základní pilíř a plně zásluhový pilíř, nebo snížit míru deprese systému.

p. Vostatek odvětil, že parametry reformy záleží na politické vůli, jde o „veřejnou volbu“. Navržená reforma představuje zásadní krok k racionalizaci systému, bez ohledu na konkrétní parametry.

p. Hutař označil návrh p. Vostatka za problematický z hlediska technického provedení. Vzněl dotaz, co by se stalo se zdravotním pojištěním.

p. Vostatek uvedl, že navrhovaná reforma se pojistného na zdravotní pojištění fakticky vůbec netýká, celé pojistné by nadále platil zaměstnavatel, místo části pojistného na důchodové pojištění (4,5 % ze mzdy). V samostatné reformě zdravotního pojištění lze ovšem pojistné zrušit, a zdravotní péči (pojistné) hradit přímo ze státního rozpočtu.

p. Šatava upozornil, že návrh p. Vostatka nezvyšuje zásluhovost, ale naopak ji snižuje, protože pojištění je progresivnější než daň z příjmu (namísto stropů u pojistného jsou u daní mnohé slevy a úlevy). Vyjádřil obavu, že v případě takové reformy by se do systému nedostaly další peníze navíc, ale přitom by se nízkopříjmovým skupinám zvýšil důchod.

p. Valenčík navrhl zdanit důchody a z těchto daní vyplácet základní důchod.

p. Šatava znovu upozornil, že vznik nultého pilíře, z něhož bude vyplácen základní důchod, povede k navýšení solidarity systému, nikoliv zásluhovosti.

p. Vostatek vyjádřil názor, že to tak není, protože nejchudším starým lidem se obvykle vyplácí sociální dávky. V případě zavedení nultého pilíře by se jim místo sociálních dávek vyplácela vyšší základní výměra důchodu, resp. rovný důchod.

p. Hampl ocenil na návrhu p. Vostatka, že jím navrhovaný základní důchod by nebyl testovanou dávkou, nahradil by řadu dnes stejně jinak a často administrativně náročně vyplácených dávek a zároveň počítá s jiným zdrojem financování než s pojistným – tj. s daněmi.

p. Vostatek uvedl, že v dalším kroku navrhované reformy by bylo možné přistoupit k NDC. Doporučil inspirovat se švédským modelem NDC s rezervním fondem.

p. Pernes upozornil, že Mandát OK je mnohem užší a OK by tedy neměla navrhopvat takto rozsáhlou reformu.

p. Hutař doporučil do úvah o reformě zahrnout také téma invalidních a pozůstalostních důchodů. Upozornil na vliv vysoké nezaměstnanosti na důchodový systém a na hrozící riziko nárůstu starých lidí, kteří nebudou mít nárok na důchod.

p. Zrcek zareagoval poznámkou, že existuje i několik dalších podmínek pro vznik nároku na starobní důchod, např. při dosažení věku o 5 let vyššího, než je hranice důchodového věku, stačí pro vznik nároku na starobní důchod jen 20 let pojištění.

p. Pelán doporučil návrh p. Vostatka propočítat.

p. Samek doporučil naopak dále nediskutovat návrh p. Vostatka. Upozornil, že švédský model NDC funguje díky tomu, že ve Švédsku mají zcela odlišnou daňovou politiku. Dále upozornil, že OK nemá k takovému návrhům mandát a že tu není politická vůle takovou reformu provést.

p. Valenčík vyjádřil nesouhlas s p. Samkem, protože se domnívá, že je třeba řešit systém na nejvyšší úrovni obecnosti a mít jasnou vizi, kam by měl vývoj důchodového systému směřovat.

p. Hampl uzavřel diskusi o návrhu p. Vostatka s tím, že jde o téma, které bude dále diskutováno na listopadové konferenci. Dále informoval, že bylo vypracováno shrnutí práce PT3 pro širší průběžnou zprávu OK.

Shrnutí práce PT3 bylo kolektivně revidováno. Vyřčené připomínky byly zapracovány. (viz materiál Informace o průběhu prací PT3 29. září 2014)

XX

Termín dalšího setkání pracovního týmu č. 3

9. října 2014 od 15:00, MPSV - Klub

Zapsala: Petra A. Beránková

Vidoval: Otakar Hampl

XX

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Petra A. Beránková	Sekretariát OK
Radka Dudová	ČŽL
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Markéta Havelková	Sekretariát OK
Milan Houška	ČZU
Jan Hutař	NRZP ČR
Igor Krejčí	ČZU
Karel Pelán	
Zdeněk Pernes	RSČR
Marie Oujezdská	NCPR
Vít Samek	ČMKOS
Zdeňka Srnová	MPSV
Marek Suchomel	MPSV
Jana Stavjaňová	MF
Jiří Šatava	CERGE-EI
Jan Škorpík	MPSV
Martin Štěpánek	MPSV
Radim Valenčík	VŠFS
Jaroslav Vostatek	VŠFS
Kryštof Zrcek	ČSSZ